

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
—
Issued daily except Sundays and holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljaški prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 S. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4685.

LETO—YEAR XIII. Črna lista je \$4.00. Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sobota, 10. julija (July 10th) 1920. Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 161.
Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office at Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ENTENTA OKUPIRA NEMSKO OZEMLJE—

— ako Nemčija ne zniža armade na 150,000 mož do 1. oktobra in na 100,000 mož v sledečih treh mesecih.

NEMČIJA JE OBLJUBILA, DA IZVEŠI UKAZ.

Spa, Belgija, 9. jul. — Lloyd George je včeraj imenu zaveznikov dal Nemečim ultimatum, da morajo do danes o polnoči sprejeti francosko-angliški načrt za znižanje armade, ki določa, da zavezniki okupirajo kotlino Ruhr in druge dele Nemčije, ako Nemška vlada ne zniža armade na 150,000 mož do 1. oktobra 1920 in na 100,000 mož v nadaljnjih treh mesecih.

Nemški ministrski predsednik Fehrenbach je takoj sklical svoje ministre, katerih je tukaj devet, na posvetovanje, toda do pozne noči se še niso zedinili, da li sprejmejo zahtevo. Poročila se, da je Fehrenbach sporočil zaveznikiške pogoje nemškemu državnemu zboru, ampak sklep kabineta bo odločen brez ozira kaj naredi državni zbor. Pričakuje se z vso gotovostjo, da nemški delegatje podpisajo pogoje.

Razni gori omenjenega znižanja armade mora Nemčija takoj razorožiti gotove oborožene sile vseh vojaških garnizij. Dalje mora odvzeti civilnemu prebivalstvu vse orožje, odpraviti obvezno vojaško službo in dati zaveznikom puške, topove, letala in drugi bojni material, kar ga je več kot določa versalska pogodba.

Ko je Lloyd George prišel Nemcem zaveznikiški ultimatum, je dejal, da se že tri dni vrši razprava o znižanju nemške armade in tega vprašanja mora biti konec. Nemčija priznava, da pogodba ni bila izpolnjena in da ima tri milijone pušk namesto stotisoč in šestkrat toliko strojne in topov kot bi morala imeti po pogodbi. Zavezniki so bili do zdaj popustljivi zaradi notranjih razmer v nemški republiki in tudi danes razumejo položaj, zato pa podaljšajo rok za tri mesece za demobiliziranje 50,000 mož in drugo tri mesece za nadaljnjih 50,000 mož. To se absolutno mora izvršiti, ako ne, bodo zaveznikiške čete zasedle Ruhr in druga nemška ozemlja in jih držale, dokler se ne izvrši odlok.

Danes popoldne je prišla v razpravo zadeva nemških vojnih kriminalcev. Belgijski delegat Paul Huysmans zastopa zaveznike v tej zadevi. Ententni justični ministri, ki se pečajo s to stvarjo, so dospeli v Spa še danes jutraj; ravno tako je prišel nemški justični tajnik Heinze. Konferenca se bo nadaljevala še drug iteden.

Spa, Belgija, 9. jul. — Nemška delegacija je danes predpoldne podpisala pogoje zaveznikov, da Nemčija zniža armado na 150,000 mož do 1. oktobra t. l., zavrgla pa je točko, ki določa, da zaveznikiške čete okupirajo dolino Ruhr in "druge dele Nemčije", ako ne bo nemška armada znižana do določenega časa. Nemei so apelirali na zaveznike, da umaknejo omejeno točko, kajti nemška ustava jim brani, da bi sprejeli kaj takega brez sklepa v parlamentu. Ako zavezniki ne umaknejo točke, tedaj bodo Nemei prisiljeni zapustiti konferenco.

POMANJKANJE PREMOGA.

Washington, D. C. — Profitarji so izbrabili transportni položaj in so podražili premog. Premogovniški baroni in trgovci s premogom se ravno toliko brigajo za Leverjev zakon, kakor da ne postoji. Konzumentom pravijo, to je cena za premog. Če je plašak, prejemaj prenog, če ne, pa ostane brez njega.

V reanici pa pomanjkanje premoga ni tako veliko, kot kriče velebitniški časopisje, ki nalašč pretirava, da tako igra v roke profitarjem.

SRBI ZAHTEVAJO, DA SE ITALIJANI UMAKNEJO 12 MILJ V TRŽAŠKI OKOLICI?

Trst, 8. jul. — General Bergamo, poveljnik italijanskih okupacijskih čet v Julijski Benečiji, je prejel ultimatum od častnika srbske armade, da se morajo italijanske čete umakniti dvanaest milj proti zapadu od sedanje demarkačjske črte v bližini Trsta. Bergamo je izjavil, da ultimatum ni prišel po uradnih poteh iz Belgrada in zato se ne bo oziral nanj. Ultimatum je potekel danes zjutraj, toda zgodilo se ni nič.

RUSKA ARMADA SE VALI NA POLJSKO.

Velika panika med poljsko buržoazijo, ki je izgubila igro.

AMERIŠKI POLJAKI NAJ POMAGAJO!

London, 9. jul. — V poročilu iz Varšave priznava Poljaki, da so ruske čete v Voliniji dosegle železniško spajalnice v Klevanu, severozapadno od Rovna. Boljševiška kavalarija, katero vodi general Budenij, se rapidno vali proti severozapadu in poljske čete so se umaknile na staro nemško-rusko fronto ob reki Styr, kjer se poslužujejo nemških zemeljskih utrd in strelskih jarkov.

Poljski vlak s privatnim vagonom angleške generala Wiarta, šefa angleške vojaške misije na Poljskem, je prišel včeraj pod ogenj ruskih topov severozapadno od Rovna; pet Poljakov na vlaku je bilo ubitih in mnogo ranjenih.

Dalje poročajo iz Varšave, da so sovjetske čete prekorčile Berežno na severu blizu Navosilokov, južnovzhodno od Borisova in v več drugih krajih.

Na Poljskem vlada velika panika. Na poziv Pilsudskega za prostovoljce se je baje odzvalo veliko število kmetov, dijakov in tistih žensk, ki so organizirale svoje polke. Socialisti so izdali manifest, v katerem pozivajo vlado, da se mora prej izjaviti za pravični mir z Rusijo predno kliče prebivalce k splošni mobilizaciji.

Spa, Belgija, 9. jul. — Poljski ministrski predsednik Grabski, ki se mudi na tukajšnji zaveznikiško-nemški konferenci, je priznal v pogovoru z ameriškim poročevalcem, da je vojaški položaj na Poljskem slab in želi, da se poljski naseljenici v Ameriki hitro vrnejo v domovino kot prostovoljci.

London, 9. jul. — Po zadnjih vesteh iz Moskve so sovjetske čete zdrobile poljsko fronto na severu in jugu. Novejšje poročilo iz Varšave se glasi, da se vali rdeča armada v širokih kolonah južno od reke Drine in zapadno od Berzine proti Vilni in vzhodni Prusiji. Sovjetske čete operirajo s konjenico, artilerijo, eroplani in s tanki. Ruski general Budenij prodira na jugu od Rovna proti Lyovu.

Druge vest iz Varšave sporoča, da je general Haller, ki je poveljeval poljskim prostovoljcem iz Amerike na francoski fronti, imenovan vrhovnim poveljnikom armade prostovoljcev, s katerimi misli Pilsudski rešiti Poljsko. O bramburi svet podi v to armado vse telesno sposobne moške, celo policiste in železničarje, katere namerava nadomestiti z ženakami in pohabljenici.

Berlin, 9. jul. — Ruske čete so zajele poljska boka na severu in jugu na 400 milj dolgi črti med rekama Dvino in Bugom. Rusi nameravajo priti glavni poljski armadi za hrbet in jo ujeti.

London, 9. jul. — Iz Varšave poročajo, da je knez Sapieha, poljski zunanji minister, pregovarjal socialiste, da so umaknili svoj poziv na vlado, da takoj prosijo vsjasko Rusijo za mir. Ministrski predsednik Grabski je sporočil v Spa, da upa, da bodo zavezniki poslali vojaške čete na poljsko fronto. Grabski je včeraj formalno uležil prošnjo za vojaško pomoč. V Varšavi kroži vest, da se

ANGLEŠKI DELAVSKI DELEGAT POBIJA LAŽI O RUSIJI.

Poročilo Bena Turnerja, načelnika angleške delavske misije, ki je obiskala Rusijo.

"VIDELI SMO VSE, NAJBOLJŠE IN NAJSLABŠE," PRAVI TURNER.

London, 9. jul. — Ben Turner, načelnik angleške delavske misije, ki je posetila sovjetsko Rusijo in preiskala ondote razmere, je objavil poročilo o posetu, ki se glasi: "Rusija je zelo entuzistično sprejela angleško delavsko delegacijo. Strokovne organizacije so aranzirale vse prireditve našega sprejema. Rusi so bili vselakor veseli, da je končno prišla skupina odgovornih ljudi iz druge države, da vidi resnico o njihovih stvarih. Vsa poročila, da so bili sprejemni organizirana kamoflaža z namenom, da se prikrije pred nami resnica, so zlagana. Rusi nas niso sprejeli nič bolj prijateljsko kot pa bi sprejeli delegacijo iz vsake države, ki bi obiskala njihovo domovino, ki je že toliko časa zaprta pred zunanjim svetom. Trditve da so boljševiki nalašč zaradi nas ukazali pomesti ulice v mestih in da so skrivali slabe strani svojega režima v svrhu, da bomo videli samo lepe strani, so navadna izmikljotina.

Sovjetski zastopniki so bili z nami zelo, še preveč odkritosrečno in hoteli so, da vidimo najboljšo in najslabšo. Olajšali so nam delo preiskave, kjer in kolikor so mogli. Imeli smo absolutno svobodo pri kamarkah in pregledati vse, kar smo hoteli. Poljubno smo smeli vstopiti v tovarne, delavnice, javne zavode in privatne hiše.

Mnogi naši delegatje so imeli priporočila pisma, da lahko obiščejo nasprotnike boljševikov: voditelje socialnih revolucionarjev, menjševikov, intelektualce in druge. Sovjetski zastopniki so se čutili razžaljene, ko smo jih vprašali, če smemo govoriti o omejenih nasprotniki njihovega režima. Dejali so: "Ne branimo vam govoriti z nikomur; avobodno vam je obiskati vsakogar in vprašajte jih kakoli hočete. Ničesar nimamo skrivati."

Posetili smo mnogo oseb, ki so znani nasprotniki sovjetskega sistema in nihče nas ni spremljal. Glede tolmačev nismo bili v zadregi. Nekateri naši delegatje govorijo francosko in nemško, kar govore tudi omenjene osebe, dočim Roden Buxton govori dobro ruščino. Če smo pa potrebovali tolmača, nismo v nobenem slučaju najeli komuniste, pač pa menjševike ali koga drugega, ki ni prijatelj boljševikov.

Poročilo, da je Rusija v položaju divje anarhije, so neresnična govornice, da človek ne more iti po ruskem mestu, ne da bi videl znamenja umorov in terorja, so smešne. Lahko smo hodili po licah Petrograda in Moskve po celo noč brez vse skrbi, kakor da hodimo po ulicah Londona, pa nismo videli najmanjšega znamenja nereda.

Glavno, kar nas je bolelo, bila znamenja pomanjkanja hrane v Petrogradu in Moskvi, v Petrogradu bolj kot v Moskvi. Prodajalnice v Petrogradu so zaprte in okna nekaterih so zabita z deskami, vsledčesar izgledajo ulice zelo pušte. Pomanjkanje živil in konsekvntno stradanje je posledica dolgoletne vojne, notranjih izbruhov, slabih transportnih sredstev in pomanjkanja materiala. Zaveznikiška blokada in intervencija. Nadaljevanje na 2. str. 5. kol.)

je neka "južnoevropska država" ponudila za mirovno posredovalko med Poljsko in sovjetsko Rusijo. New York, N. Y., 9. jul. — Ameriški letalski klub je prejel prošnjo poljske vlade za dvanaest letalcev, ki bi hoteli takoj iti na poljsko fronto. Poljska vlada jim garantira 2000 mark plače, toda pot si morajo sami plačati.

BOJ PRISTANIŠČNIH DELAVCEV POSTAJA RESEN.

PODJETNIKI HOČEJO ZA VSAKO CENO ZLOMITI STAVKO.

Delavci se obračajo za pomoč na druge delavske organizacije.

New York, N. Y. — Stavka pristaniščnih delavcev postaja čimdalje bolj resna. Delavci, ki nakladajo ladje v prekmorski službi, so sklenili, da se ne dotaknejo blaga, ki prihaja s pomolov, h katerim pristajajo obrežne ladje. To se je zgodilo v nedeljo. Podjetniki, ki bi radi zdrobili organizacijo pristaniščnih delavcev, so organizirani v "Meščanskem transportnem komiteju." Ta organizacija ni še sprejela protizaključkov, saj objavila jih ni, ampak je poslala blago na pomole, pri katerih pristajajo ladje, ki plovejo po oceanu in so v prekmorski službi. Blago je bilo odpeljeno na pomol šte. 3, ki ga ima v najemu neka privatna korporacija.

"Trgovsko društvo," organizacija, ki bi najraje utopila vse delavske organizacije v aliei vode, je namignila, da je cilj organizacije "odprta luka." Z drugimi besedami to pomeni, da žele podjetniki razbiti organizacijo pristaniščnih delavcev in zaposliti neorganizirane delavce.

Riley, vodja pristaniščnih delavcev, izjavlja, da nameravajo dobiti v stavkovni sklad pol milijona dolarjev, da se s njim podpirajo stavkajoči pristaniščni delavci, ki nakladajo in razkladajo ladje v obrežni službi. Imenovan je bil odbor sto članov, da gre na seje drugih strokovnih organizacij in razloži delavcem položaj. Že v pondeljek je bilo petdeset sej lokalnih strokovnih organizacij, na katerih sta govorila po dva pristaniščna delavca.

Stavka je tukaj in samoposebičje, da jo morajo strokovno organizirani delavci podpirati do zmagovitega konca!

Ali vprašanje je tu, čemu toliko stavk, ko bi jih lahko bilo polovica manj, če bi voditelji strokovno organizirane delavstva porabili vsaj polovico energije, ki jo porabijo za stavke, za politično akcije. Vprav voditelji pristaniščnih delavcev so iz stare šole, ki verjamejo v načelo, da je stavka edino orožje, ki pomaga delavstvu do zmage, dasiravno so se prepričali v teku let, da je stavka doktrina delavcem zaslepla prav globoko rane. Voditelji te organizacije še vedno pridržajo, da je treba voliti "delavske prijatelje," ki jih postavijo kandidatom profesionalni političarji starih strank, čeprav so se že večkrat prepričali, da so ti delavski prijatelji poslali proti stavkajočim delavcem policijske kolice, ko so bili izvoljeni.

Za delavce nikakor ne zadostuje, da so organizirani samo strokovno, če hočejo napredovati z znižanim številom stavk ali če hočejo zmagovati, kadar zastavka. Zanje je še bolj potrebna politična organizacija, ker si z volilnim listkom lahko pribore politično moč, s katero lahko preprečijo razne nečedne metode privatnih podjetnikov ob času stavke. Mogoče ta stavka odpre voditeljem pristaniščnih delavcev oči, da spoznajo, da so bili dozdaj glede taktike v zmoti. Če pa kljub temu ne spregledajo, ne spoznajo svojih zmot in se še nadalje oprijemljejo stare in obrabljene taktike, ki je bila mogoča na mestu, ko je bila sedanji produktivni sistem še v povojih, tedaj je treba, da pristaniščni delavci sami razmislijo o taktiki in če pridejo do spoznaja, da njih voditelji nočejo priznati svojih zmot, tedaj naj izvolijo druge na njih mesto.

VREME.

V nedeljo jasno. Menjšajši se vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 71, najnižja 60. Sonce izide ob 5:23, zaide ob 8:23.

ANLEŠKI RUDARJI ZA GENERALNI STRAJK V PRIDIROV IN SOVJETOV.

Leamington, Anglija, 9. jul. — Na zboru rudarske zveze je bila včeraj sprejeta rezolucija, ki poziva vse strokovne organizacije v Angliji na generalno stavko, ako angleška vlada ne izprazni Irske in preneha zalagati sovražnike sovjetske Rusije z vojnim materijalom. En sam glas je bil oddan proti rezoluciji, ki bo predložena ostalim unijam prihodnji terek.

PRIPRAVE ZA NAVAL NA DELAVSTVO.

RAZBITI NAMERAVAJO DELAVSKE STROKOVNE ORGANIZACIJE.

Delavska fronta mora ostati solidna, da se ne izvede podjetniška želja.

New York, N. Y. — Najbolj nazadnjaški podjetniki sočijo, da je zdaj prišla ugodna prilika, da se navale na delavske strokovne organizacije in jih razbijejo. Cilj teh nazadnjaških podjetnikov je neorganizirana delavnica, kajti zavedajo se, če je mogoče prisiliti organizirane delavce, da delajo v družbi z neorganiziranimi delavci, da je bitka za podjetnike dolga. V tem trenutku, ko podjetniki ne priznajo več organizacije in postavijo poleg organiziranih delavcev neorganizirane delavce v svoja podjetja, je zanje igrača, da odpuste vse delavce, ki so aktivni v organizaciji. Delavska solidarnost je razbita in podjetniki postanejo absolutni gospodarji v svojih podjetjih, v katerih ukazujejo delavci na ubogalo. Če se jim ta nakana posreči, lahko podaljšajo delavni čas in znižajo delavske mezd, ker ni pričakovati organiziranega in solidarnega odpora od strani delavcev.

Nekateri delavski voditelji stare šole omalovažujejo prizadevanje podjetnikov in blebetajo kar tjevedan da se ni bati podjetnikov. Hed tem ko delavski voditelji stare čehovske šole tako govorijo, so nekateri podjetniki, ki izdelujejo obleko, izdali okle na svoje tovarne, v katerem jih opozarjajo, da je prišla prilika, da lahko zopet zagospodarijo po stari pakovski navadi v svojih podjetjih. V tem okleu apelirajo na svoje tovarne, naj jim dajo moralno podporo, da razvijejo še bolj močno kampanjo za boj proti delavskim strokovnim organizacijam. V tem okleu tudi opozarjajo na stavko pristaniščnih delavcev in na razmere, ki jih je ustvarila ta stavka. Trgovci so namreč ustvarili svojo transportno kampanjo in zdaj prevažajo s tovornimi avtomobili blago s pomolov, katere vodijo neorganizirani vozniki. Organizacija pristaniščnih delavcev vodi zelo starokopitni delavski voditelji, pa tudi članstvo je reakcionarno, ker drugače bi bilo nemogoče, da vodijo takli voditelji organizacijo, ki bi bili s svojimi idejami na mestu mogoče pred petdesetimi leti in ne danes.

Podjetnik Goldman sicer meni, da bo letos skoraj nemogoče razdelati organizacijo krojaških delavcev, ampak to se lahko zgodi v bližnji bodočnosti, če se podjetniki organizirajo in pripravijo, da prično v ugodnem trenutku z razdiranjem vseh delavskih strokovnih organizacij. Po njegovem mnenju je treba takoj izdelati potrebne načrte in udariti po delavskih organizacijah, ko se po kaže ugodna prilika za tako delo.

Za delavce je važno, posebno pa za delavske voditelje, da se podjetniki pripravljajo za uničenje delavskih organizacij. To jim govori, da morajo pokopati malenkostne prepire med sabo, kadar je treba napraviti solidarno fronto proti podjetnikom, ki čakajo na ugodno priliko, da napadejo delavske strokovne organizacije.

Nazadnjaški med podjetniki še vedno sanjajo, da je mogoče razbiti delavske organizacije, in teh

ŽELEZNIŠKI MAGNATJE KONTROLIRAJO RUDNIKE

MORGAN JE DUŠA TE KOMBINACIJE, PRAVI LAUEK.

Rudniški ekspert je dokazal pri zaslišanju, kako so interesi povzeli ceno in plačevali niske mezd.

Seranton, Pa. — Sedem različnih železniških družb, katerih lastništvo je osredotočeno v trdki Morgan & Co. in "Narodne mestne banke," kontrolira zaloge trdega premoga v Ameriki. S spretnimi manipulacijami v knjigovodstvu pritiskajo, da ostanejo cene premoga visoke, rudarske mezd pa nizke.

Tako sliko je podal W. Jett Lauek, bivši tajnik narodnega vojnega delavskega odbora, zdaj pa posvetovalni ekonomist; rudarske organizacije U. M. of A. o položaju na polju trdega premoga, ki je bil zaslišan pred predsedniškovo komisijo, ki ima rešiti sporna vprašanja med rudarji in podjetniki na polju trdega premoga.

Rudarji so predložili svoje poročilo s potrebnimi prilogi, obsegaajoče nad tisoč strani. Poročilo se naslanja na fakte in statistične podatke. To poročilo je bilo sestavljeno od strokovnjakov, zaključek je pa sestavil Lauek, ki odklada vso krivdo za sedanji položaj na križem zvezano lastništvo, ki ima svoje sedež v Wall Streetu.

Statistični podatki govorijo jasno kot bell dan, da je produkcija trdega premoga monopol zaradi medsebojno zvezanega lastništva železnice, trgov in premogovnikov.

Med sabo zvezane uprave določajo količine trdega premoga pride na trg. Ta nenaravna kombinacija je ustvarila umetni trg za trdi premog in obenem je povzročila, da so rudarske mezd ostale nizke. Profitarstvo je pa tista gonilna moč, ki povzroča, da se je ustvaril umetni trg za trdi premog. Lauek je citiral fakte, ki pokazujejo, da je v nekaterih slučajih 500-odstoten profit nekaj navadnega, ali da upravitelji pričakujejo tako visok dobiček.

Lauek je iz statističnih podatkov napravil zaključke:

1. Gospodar na polju trdega premoga je danes sedem železniških družb, od katerih vsaka kontrolira produkcijo, transportacijo in prodajo del premoga lokalnim trgovcem, ki je od celote določen za konzum.

2. Ta dominacija se je razvila iz trajnega napa, da se za vse čase osigura del transportacije trdega premoga. Za dosego tega cilja je bila karantena v nakupovalni polja trdega premoga, rezervnaga premogovega polja in v obratu premogovnikov, ali da se osredotoči produkcija neodvisnih premogovniških podjetnikov.

3. Pred koncem devetnajstega stoletja so železniške kompanije postale lastnice devetdeset odstotkov premoga, ki je ležal še v zemlji. To se je zgodilo, ker so same obratovala premogovnike, ali pa po svojih premogovniških družbah.

Če se k temu prida še kontrola, ki so si jo pridobile družbe s pogodbami, tedaj pridemo do zaključka, da samo štirje odstotki premoga, ki se nahaja še v zemlji, niso še pod kontrolo železniških družb.

4. Večina teh železnice se je polastila antracitnega polja na ta način, da je inkorporirala premogovniške družbe, ali je pa kupila delnice. Dokler ni prišlo do reorganizacije, je vsaka železniška družba lastovala zase te delnice.

5. Železniške družbe so določile tako visoko prevoznino za trdi premog, da je bilo nemogoče neodvisnim premogovniškim družbam obratovati svoje rudnike s profitom. Železniške premogovni-

(Dalje na 2. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 1-20) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ČAS JE, DA LJUDSTVO PROTESTIRA NA RAZUMLJIV NAČIN.

Obe stari stranki se pripravljata, da se poslužita kinematografskih gledališč za reklamo.

V Ameriki se že tako zlorablja več kinematografska gledališča v reklamne svrhe, zdaj pa grozi nova reklamna kuga, ki je najhujša in ki mora končno ljudstvu pristuditi kinematografska gledališča.

Ljudje, ki hodijo v kinematografska gledališča, ne hodijo vanja, da gledajo neokusno reklamo in poslušajo še bolj neslane profesionalne govornike, ampak iščejo razvedrilo v dramah in komedijah, ki jih kažejo slike. Največ ljudi, ki pohajajo v tako gledališča, nima najmanjšega poželjenja po vsiljivi reklami in ni pri volji darovati svojega časa za take reklamne neumnosti.

Profesionalni političarji nočejo nič slišati o ljudski želji, ampak sodijo, da mora ljudstvo požirati neokusno reklamo za kandidate starih strank. Ljudstvo seveda ne plačuje zaradi tega vstopnine, da gleda tako reklamo, ampak da ima užitek od predstave.

Če profesionalni političarji nočejo uvaževati ljudske želje in hočejo za vsako ceno vsiliti ljudstvu svojo neokusno reklamo za svoje kandidate, tedaj bo ljudstvo zelo pametno ravnalo, če ne pohaja več v kinematografska gledališča, ko prično profesionalni političarji s svojo reklamo za svoje kandidate. Ravnatelj in lastniki kinematografskih gledališč bodo ta migljaj od strani obiskovalcev kinematografskih gledališč tako dobro razumeli, da bo reklama kmalu izginila iz gledališč in ljudstvo bo imelo mir pred vsiljivostjo profesionalnih političarjev starih strank. Kinematografska gledališča bodo pa služila namenu, zaradi katerega so bila ustanovljena.

Profitarji in nazadnjaški podjetniki pod napačnim praporjem! — Trgovske zbornice, podjetniške zveze in druge slične organizacije delavskih izkoriščevalcev so pričele s kampanjo za uničenje delavskih organizacij križem Združenih držav. Gospodje, ki bi radi za vsako ceno uničili delavske organizacije, ne nastopajo odprto, ampak se poslužujejo plašča, da prikrivajo svoj nečeden namen. Ta kampanja za uničenje delavskih strokovnih organizacij jadra pod napačno zastavo. Da delavstvo ne spozna, kam pes taco molj, so pokrili svojo kampanjo za odprto ali neorganizirano delavnico z gibanjem "za amerikanizacijo tujemcev".

Samo v New Yorku so gospodje obljubili na tisoče dolarjev za to kampanjo in nekateri so jih že tudi vplačali. Prispevki za to kampanjo pa prihajajo tudi iz drugih mest. Posledice te agitacije se že občutijo. Tako so na pr. delavci na pacifični obali zdaj v defenzivi in ne več v ofenzivi. Podjetniki in delavski izkoriščevalci pravijo, da nadaljujejo z ofenzivo, dokler ne zlomijo delavske morale.

Ta kampanja nazadnjaških podjetnikov dokazuje jasno kot beli dan, kaj ima ameriško ljudstvo pričakovati, če bo še nadalje hodilo čez drn in strn za profesionalnimi političarji starih političnih strank, ki niso drugega kot golo orodje nazadnjaških podjetnikov, finančnikov in bankirjev. Denarni mogotci so se odločili, da vzamejo delavstvu za vsako ceno vse, kar si je delavstvo priborilo v teku desetletij.

Ali se gospodom bankirjem, finančnikom in podjetnikom posreči igra, ki jo igrajo?

Ce bodo delavci ostali zvesti svojim organizacijam, v katerih se uče prave amerikanizacije v smislu proglasa neodvisnosti revolucionarnih očetov velike Ameriške republike, ne bodo načrti delavskih izkoriščevalcev nikdar uspeli.

Pravo amerikaniziranje tujemskih delavcev se vrši le v delavskih organizacijah, lepo ostružene fraze, ki jih pripovedujejo profesionalni govorniki v službi velikega biznisa, pa nimajo drugega namena kot preslepiti javnost, da ne spozna temnih namenov denarnih magnatov.

Delavstvo ima ekonomsko in politično moč. In če bo to moč pravilno izbralo proti privatnim velebizniškim interesom, tedaj ostane nepremagljivo, pa magari če v Wall Streetu izdelajo vsaki dan sto načrtov za uničenje delavskih organizacij.

DOPISI.

La Salle, Ill. — V četrtek dne 15. julija ob 7. zvečer se vrši v prostorih Slov. nar. doma sešatek, katerega namen je reorganizirati slov. soev klub št. 4. JSZ. Potrebno je, da postanemo aktivnejši na delavskem političnem polju, zato pa potrebujemo tudi aktivne organizacije. Vse stare sodruge, člani neaktivnega kluba št. 4, kakor tudi vse tiste, ki se zanimajo za socialistično gibanje, vabim na ta sestanek. Na dnevnem redu bo vpisovanje članov, volitev odbora, diskusija, kako pozitivno agitacijo itd. — Vencel Obid.

Detroit, Mich. — Opozorjam vse rojakinje in posebno še članice ženske podružnice JRZ v Detroitu, Mich., da je bila sklenjena na zadnji redni seji, da se vrši prihodnja seja te organizacije meseca septembra. Meseca julija in avgusta se ne vrši. Na to opozorjam posebno one, ki se niso udeležile zadnje redne seje. — Uspam, da bo sleherni članica te podružnice JRZ pripeljala na prihodnjo sejo kako novo članico. — Tajnica.

Oakmont Pa. — V tiskalnici okolišč se živimo v večnih "vleah" in garamo za žive in mrtve, da se moramo preživeti v časi neznanosti in draginje. Delamo sleherni dan, toda zaslužek nikakor ne odgovarja obliki draginji in plače so veliko precejše posebno še za družinske očete. V eni takajšnji tovarni imajo poleg vseh dobrot še po en ali dva dni neprosto voljnih počitnic ker ne morejo dobiti snrovega železa.

Ker toliko čitam o stoprocentnem amerikanizmu sem radoveden, kdo je pravzaprav stoprocentni Amerikanez. Vedno premišlujem o tem toda do pravega zaključka le ne morem priti, kdo je boljši, ali je Debs in O'Hare, ali Morgan, Rockefeller in Gary ali pa Palmer & Co., ki izdelajo "inžunkšne" in prepovedujejo delavcem stavko. Ker si ne maram delati sivih las s tem premišljevanjem sem raje šel pogledati po naselbini, ako bi mogel najti stoprocentne Slovence. Dobil sem jih dve vrsti: take, ki kričijo in se tolčejo na prsa, češ, jaz sem narodnjak in naprednjak prve vrste, in take, ki ne kričijo in so tihi. Prvi ne delajo nič, drugi pa sistematično. Ker jaz ne verujem v kričanje in trkanje na prsa, ampak v dejanja, smatram jaz za stoprocentne Slovence one, ki delajo in ki so se skazali s tem, da so darovali za revne otroke v stari domovini. Najlepša hvala vsem tem, ki so prispevali po svojih moedah.

Na društvenem polju pa napredujemo po poljevo. Vzrok, neznanjanje za podpirne organizacije. V resnici pa spimo spanje pravičnega. Čas je rojak, da se z dramimo in korakamo z drugimi naselbinami po poti napredka, ker bliža se čas izredno važen, in ako ostanemo tako, kot smo sedaj, nas bo našel neprilavljene.

Slovenskih cvetk tudi pogrešamo; če katero vesel, lahko pride sem. — Sam Nemanich.

Bessemer Pa. — Pred odhodom v stari domovino pozdravljam vse znanee in prijatelje. — **Dražina Ključek in Zavrtnik ter Toni Frank.**

Columbus Baracks, O. — O delavskih razmerah ne morem poročati, ker mi niso znane razmere med tujakim delavstvom. O mestu samem pa že lahko poročam.

Mesto Columbus je glavno mesto države Ohio in ima po zadnjem ljudskem štetju okrog 230.000 prebivalcev, od katerih je nekaj nad 17.000 črnec in nekaj nad 20.000 inozemcev. Izmed inozemcev je največ Nemcev in Italijanov; nastel so tudi nekaj nad tisoč "Avstrijcev", ki bodo pa v veliki večini najbrže Jugoslovani, kajti ti imajo še vedno ono bedasto navado, da se izjavljajo, da so "Avstrijci", a karavno dobro vedo, da ta narod sploh ne eksistira na svetu. — Mesto samo leži v prijaznem kraju in je zelo znano ter obdano okrog in okrog od krasnih parkov. Industrija je še precej dobro razvita v tem mestu.

"Columbus Baracks" je vojaška rezervacija, ki pokriva okrog 70 akrov zemlje in lahko rečem, da je najboljše največji kras celega mesta in je bolj podobna kakemu parku kot pa vojaškemu ta-

borišču. Vse prostor, ki je odločen vojaškemu taborišču, je zaraščen s gostim in visokim drevjem, ki dela zelo prijetno senco. Svetlota je pa spremenjena takorekoč v krasen svetiljenjak in vaspajo raznovrstne rože, razun "solnčnih rož". Te so po vojaškem zakoniku prepovedane v vojaških taboriščih, le tu pa tam kajera pomoli glavo skozi železno ograjo, ki obdaja ves prostor, ki je odmerjen vojaškemu taborišču. Tako skrbi "Uncle Sam" za svoje "pečlarje", da bi se med njimi ne razširila preveč tista srečna bolezen, ki jo nekateri imenujejo ljubizen. Ampak kljub vsej njegovej pazljivosti se v luninem svitu vrtihotapi marsikateri poljub skozi ograjo, a karavno je te vrste tihotapstvo tudi strogo prepovedano, kakor je prepovedano vrtihotapljati "whisky" iz hribov Zapadne Virginije. Da se pa ne bom preveč poglobil v te vrste tihotapstva, je bolje da preidem k drugi zanimivosti namreč k vervecam. Teh živali je vse polno po drevju in so nekaka igrača vojakov ob prostem času. Te vervece so popolnoma krotke in skadejo človeku raz drevja na ramo. Razumno, da je strogo prepovedano storiti kaj žalega tem krotkim živalcem.

To vojaško taborišče v "Columbus Baracks" je nekako središče za vojaško rekrutiranje. Tu sem pošiljali novince šomalega iz vseh držav Unije. Tukaj jih zdravniško preiščejo in preoblečejo ter po eno ali dva tedenska bivanju v tem taborišču jih pošljejo v različne dele sveta, kjer imajo Zdr. države svoje vojaške garnizije, kamor si že vsak sam izbere. Oni vojaki, ki hočejo služiti v inozemstvu prejmejo 20 odstotkov večjo plačo. Med vojaške garnizije v inozemstvu štejejo tudi garnizije v Alaski, Havajskem otočju, Filipinih in Cuba.

V tem taborišču je tudi vojaška godbena šola. V to šolo sprejmejo vsakogar, kdor je le fizično sposoben in da ima količjak veselja ali pojma do godbe in da že zna igrati na kako godbeno orodje (instrument), bodisi na glasovir, gosli ali sploh podobno orodje. Sprejmejo se tudi taki, ki nič ne znajo igrati na godbeno orodje, samo da imajo veselje do godbe. Dnevni poduk ni dolg, od tri do pet ur na dan; ob sobotah in nedeljah je vsakdo prost. Slovenski mladeniči, ako imate veselje se izučiti v godbi, se vam nudi lepa prilika. Vsakdo se lahko vpiše za eno ali tri leta, kakor že hoče. Za vse druge bolj natančne podatke in podrobnosti se lahko obrnete na me in vam bom drage volje pojasnil. Jaz sem edini Slovenec tukaj; pač pa je precejšnje število Čehov. Kdor že zna igrati na kak instrument, zahaja k poduku le toliko časa, da izpopolni svoje znanje, nakar ga uvrstijo v godbo ali kamor si je že izvolil. Godbenik tretjega razreda dobi sedaj 43 dolarjev mesečne plače. Novinci-začetniki morajo hoditi v šolo od pol-do enega leta; odvisno je, kako se kak uči in kako veselje ima do godbe. — **Louis Zgonik 7th Company Band, Columbus Baracks, O.**

ŽELEZNIŠKI MAGNATJE KONTROLIRAJO RUDNIKE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ške družbe so pa uživale gotove predprave, ki so jih njim podelile železniške družbe na eden ali drug način. To se je izvedlo s pomočjo poslovnih knjig, tako da je finance premožnostne družbe in železniške družbe upravljala skoraj ena oseba. Železniška družba je lastovala zadolžnice, je pokrila izgubo, je dovolila potrebni kapital, ali je pa na drug način pomagala premožnostni družbi finančno s nizkimi obrestmi, ali pa sploh ni zahtevala obresti.

Tako Lauek v dvanajstih točkah utemeljuje s stvarno besedo, zakaj so meze rudarjev nizke, če ne za trdi premog pa visoke. Njegovi zaključki govorijo jasno kot beli dan, da proti temu polipu, ki izsesava konzumente in rudarje, ni druge pomoči, kot da se nacionalizirajo železnice in rudniki. Številke, ki jih navaja Lauek s ozirom na profit, so tako visoke, da se človeku kar zavrti v glavi, ko jih čita: kljub temu pa izjavlja profitorska banda, da ne more povikati meze rudarjem, če ne povzica cene trdemu premogu.

Kedaj se bodo ameriškim ljudstvu odprle oči, da izvoli v kongres moke, ki se izrečejo za nacionalizacijo železnice in rudnikov. Ali prihaja ta čas že letojnjo jesen?

ANGLEŠKI DELAVSKI DELEGAT POBJA LARI O RUSIJE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sta-seveda glavni vzrok teh razmer.

Toda velika mesta so v velikem kontrastu a prosperiteto, ki vlada na deželi. Vaak kmetaki delavci ima kos svojega polja in prideluje svoj živež, kar potrebuje zase, dočim prodaja preostanek v mestih po določenih cenah. Zemljiški posestnikov ni več; zemlja je lastnina države, toda obdelovalci ne plačujejo nobene najemnine. Ta okupacija zemlje lahko porodi privatno posest, ako duh kooperiranja, socializma, komunizma — imenuje to kakor hoče — ne oplodi življenja vaščanov. Možnost je tudi, da pride do spora med vaščani in prebivalci v mestih, kadar prenehajo zunanje vojne in če se bolj ne utrdi notranja aloga med poljedelstvi in industrijskimi delavci. Ampak sovjetska republika ima dober vzgojevalni program za vzgojo komunistov na kmetih in budočnost je njihova.

Organizacija za obrano zdravja je naravnost žudezna. Rusija je silno trpela valed kolere, legarja, osepal, influence in drugih bolezni. Vojna vedno prinese kužne bolezni in Rusija jih je imela polno mero. Toda boljševiki so se vrgli s herkulnim naporom v boj proti boleznim, dasiravno niso imeli mila ne medicinskih pripomočkov valed blokade. Povsod smo videli plakate, ki opozarjajo ljudi, da sta snaga in sveži zrak velike važnosti za zdravje. Opozoriti te vrste se tiskajo v milijon komadlih. "Uš je velik sovražnik socializma," smo čitali na več krajih. Na vsaki železniški postaji je na raspolago vroča voda in na vlakih in parnikih je priprava za gorke kopeli. Boljševiška vlada je zgradila veliko število zdravilišč za jetične in druge bolnike, zavode za neozdravljive ranjence in onemogle stare ljudi ter za sirote. Dva milijona šolskih otrok dobiva brezplačno hrano, obleko in stanovanja od vlade.

Obiskali smo stanišča glavnih strokovnih uni, ki imajo obsežne prostore in številna uradniška obojja. V vseh pisarnah imajo pisalne stroje, telefon in drugo moderno opremo. Unije imajo posebne statistične štabe, ki se zelo trudijo z načrti za izboljšanje položaja na podlagi dosedanjih izkušenj. Strokovne unije v Rusiji imajo veliko večjo nalogo, kot pa one na Angleškem. Ruske unije so pravzaprav del vlade in upravljajo vse industrije. Strokovne unije sklepajo separatno in kolektivno o delovnih urah, vsotah dela čez čas in v sporazumu z drugimi vladi in departmenti določajo delavske mezde. Del meze je režijsa kruha in drugih živil, ki jih strokovne unije dele med delavce. V krajih, kjer je težko dobiti dovolj živil s dežela v mesta, so unije organizirale kooperativno nakupovanje potrebščin, katere niso podvržene režijsi. Strokovne unije tudi odločajo o vsotah produkta s ozirom na sposobnost fizične produktivnosti; priznavajo namreč, da po petih letih vojne, blokade in radi izrabljenih strojev ter pomanjkanja surovega materiala delavci ne morejo imeti več kot polovico ali eno tretjino normalne produktivnosti.

Poleg vsega tega so strokovne unije v Rusiji odgovorne za organizacijo izobrazbe in zabave. Velika operna gledališča so odprta proletarijatu na stežaj in unije skrbje, da njihovi člani dobe vstopnice po zmernih cenah. Ruski delavci danes uživajo godbo, dramo in druge umetnosti v taki meri, o kakršni ni mogel niti sanjati v stari Rusiji.

Sporazumno z drugimi oddelki se unije pečejo tudi z oskrbo stanovalcev za delavce. V Moskvi je boljševiška vlada podrla veliko število starih in umazanih lesenih bait, v katerih so prej stanovali delavci, in palače bivših bogatinov in plemičev so danes na razpolago onim, ki so prej bivali v baitah. Vsek delavci v mestih ima svoj dom. Vlada zelo skrbi, da so stanovanjske sanitarna. V velikih hišah stanujejo po več družin, ki imajo ločene sobe za spanje in imetje, toda skupno jedilnico. Obiskali smo več takih hiš in reči moramo, da so krasne in imenitno oskrbljene. Vse te hiše so lastnina sovjete in na njih vidni napis: "To je vaša lastnina. Skrbi, da ne bo zanesmarjena." Zdi se, da so stanovalci ravnajo po tem navodilu.

Sovjetska vlada je odpravila smrtno kazen v zadnjem februarju, toda meseca maja, ko je bila v bližini Moskve več eksplozij in požarov, ki se pripisujejo političnim spijonom, je bila zopet vstajavljena. Boljševiki ne taje, da se niso poslužili akrajnih sredstev proti intrigantom. Oni pravijo: Toliko časa, dokler bo večji del sveta v zaroti proti nam, bodo veljale izjemne navedbe proti kontrarevolucionarjem in agentom bele garde, ki so v službi zunanjih sovražnikov Rusije. Ne pozabite, da smo obkoljeni z vojno in branili bomo revolucijo z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago. Ekstraordinarna komisija nad zakoni, toda člani komisij nam rekli, da ima vsak obtožen pravico zagovora.

Naša delegacija je obiskala tudi angleške ujetnike v taborju na interniranec. Sovjetski zastopniki so rekli, da angleška vlada ni niti v enem slučajju ravnala z ujetimi sovražniki takom vojne tako liberalno kakor ravnajo oni z ujetniki v Rusiji.

Rusko ljudstvo v splošnem veruje, da zavzniki podpirajo Poljake v vojni proti Rusiji. Prejeli smo več peticij od delavcev v tovarnah, ki so nas prosili, da naj potegnemo pri zavznikih na odpravo blokade in intervencije ter za mir z Rusijo. Poljaka oseziva je povzročila, da tudi najbolj zagrizeni nasprotniki sovjetske podpirajo sovjetsko vlado. Veliki del prebivalstva na deželi ni komunističen, medtem ko v mestih prevladujejo komunisti; ampak kmetje in ostali protikomunisti se edini v sklepu, da ne bodo ovirali sovjetske vlade toliko časa, dokler traja poljska ofenziva.

Voditelji vsesrčne socialdemokratske stranke (menjševiki) in mnogi "nevtralni intelektualci", katere smo obiskali, so nam rekli: "Dajte nam zunanji mir in mi bomo skrbeli za notranji mir."

Moje osebno mnenje je, da v Rusiji sami ni več nevarnosti civilne vojne. Prepričan sem, da v par letih bo Rusija — z majhnimi spremembami sovjetske forme — prva, velika delavska država na svetu.

Inozemstvo.

Vojna med Irco in Anglijo.

Dublin, Irsko. — Dne 7. t. a. so angleške čete zasedle deset glavnih cest, ki vodijo v Dublin. Čete so zaprte a pregrajani in bodeče žice in vsakdo, ki hoče v mesto, je ustavljen in preiskan. Iz drugih irskih mest tudi poročajo, da so vojaške čete zaprle ceste. Domneva se, da so angleške oblasti izvedele, da nameravajo sin-fajnoveci prenesti ujetega generala Lucasa in zaradi tega so vojaki zastražili ceste.

Okrajni svet v Dublinu je odredil, da angleške davčne oblasti ne smejo več dobiti nobenih podatkov, knjig in drugih dokumentov glede davkov. Vse informacije ki se tičejo pobiranja davkov, prejme "Dail Eirann" (irski republičanski parlament). Trgovci Corku so dobili navodilo, da ne smejo plačati dohodninskega davka angleškim oblastem.

Položaj na južni in zapadni strani Irske je zelo resen valed suspendiranja železniškega prometa. V mnogih mestih je uvedena živčna režijsa valed pomanjkanja živil.

Angleži še vedno bombardirajo turške pozicije.

Carigrad, 8. jul. — Angleška drednata "Ironduke" je večeraj bombardirala postojanke turških nacionalističnih čet v hriboh, ki so oddaljeni 15 milj od Beikosa na bregu Marmorskega morja. Neradne turške čete so se večeraj približale Bosporju in oddale več strelcev na britske vojaške barake na evropski strani ožine.

Z Dunaja importirajo 2000 kuharic v Ameriko.

Dunaj, 8. jul. — Dunajski listi so prineli oblas, da v Chicago dobi službe 2000 dunajskih kuharic. Listi pojasnjujejo, da ameriška vlada ne bo branila izseljenkam vstopa v Ameriko.

Nova železnica v Rusiji.

London. — Iz Moskve javljajo, da je bila pravkar dovršena nova železnica Kama-Orenburg, ki spaja Urale s Sibirjo. Boljševiki smatrajo to delo, ki je bilo zvezano z mnogimi težavami, za velik uspeh.

Grki vzeli Brus.

London, 9. jul. — Iz Smirne poročajo, da so grške čete vzele Brus, važno turško mesto v Anadoliji, 50 milj južno od Carigrada. V bitki za posest Brusa je obležalo 1500 Turkov mrtvih in ranjenih, 5000 Turkov je pa pobegnilo. Grki se hvalijo, da so razbili turško vstaško armado, ki je štela 20,000 mož.

Pet novih "revolucij" v Mehiki.

Mexico City, Mehika. — Pet generalov je pričelo novo vstajo proti provizorični vladi in vsak general jo vodi zase. Vlada se tolaži, da je število vstajev majhno in da bodo vladne čete lahko potlačile vseh pet "revolucij."

Estonija je dobila Valk.

Kopenhagen. — Razsodišče, ki ima urediti vprašanje meje med Estonijo in Letsko, je razsodilo, da Estonija dobi mesto Valk. Letski zunanji minister je takoj registriral vsled te razsodbe.

Nemiri na Reki.

Rim. — Poročevalci "Epoca" javlja z Reke, da je d'Annunzio ukazal aretirati štiri pristaše znane protianeksista Zanella, ki je bil zadnji teden napaden v Trstu in pri katerem so našli dokument, iz katerega sklepajo, da je Zanella hotel organizirati vstajo proti d'Annunziju. Aretirani so: Blažič, Žagar, Teršič in Moretti.

Ameriške vesti.

MEŠČANSKE STRANKE SE MNOŽE.

Chicago, Ill. — Dne 10. julija prične konvencija tretje meščanske stranke, ki jo je sklical komitej osem in štiridesetih. V Chicagu so se sestali tudi prijatelji direktne zemljišnega davka, ki naj plačuje od vrednosti zemljišča. Tudi ti nameravajo obdržati svojo konvencijo.

Prohibicionisti upajo, da Bryan sprejme kandidaturu prohibicionistične stranke. Najbrž pa Bryan ni tako nujen, kot mislijo prohibicionisti. Če bi Bryan mislil postati kandidat prohibicionistične stranke, bi ne čakal do leta, ampak bi bil kandidaturu že prej sprejel.

Delavski stranki, ki prideta resno v pošev pri jesenskih volitvah, sta samo dve: socialistična stranka in delavska stranka. Iz poročil, ki prihajajo iz raznih krajev Združenih držav, je spoznati, da bodo v mnogih kongresnih volilnih okrajih delali kompromise, da vržejo kandidate starih nazadnjaških strank. O takih kompromisih je bilo poročano iz Minnesote in Wisconsinu, kjer upajo, da združeni napredni elementi porazijo reakcijo.

14,000 DELAVCEV POSTAV. LJENIH NA CESTO.

Lawrence, Mass. — V štirih tovarnah volnenega trasta — American Woolen kompanije — je bilo odpuščenih 14,000 delavcev, ker so tovarne zaprli za nedolgo čas. V drugih krajih obratujejo tovarne s polovičnim delavnim časom, veleblazniško časopisje pa še zmirno kriči kar tjevdani: "Delavci, producirajte in producirajte, če hočete, da se odpravi draginja!"

Kako se odpravlja draginja, dokazuje ravnanje volnenega trasta, ki je pobasal zadnjega leta skoraj 300-odstotni profit od sukna, ki so ga izdelale pridne delavske roke, zdaj pa zapira tovarne, da bo lažje trgal delavske meze.

MEHIKI DELAVCI POSLALI ULTIMAT DELODAJALCEM.

Mehiko, Meh. — Osem tisoč prejevcv in tkalevcv, ki delajo v 23 tovarnah je poslalo tovarnarjem ultimatum, v katerem so delavci zagrozili s stavko, če tovarnarji ne priznajo njih zahtev.

Zahteve so: Nastavljenje odpuščenih delavcev, odprava vladnega razsodišča za uravnavanje sporov in ustanovitev novega razsodišča, v katerem bodo tudi delavci zastopani.

VOJNA CENZURA.

Chicago, Ill. — Stanley Rypins, profesor na minnesotski univerzi in vodja tretje meščanske stranke, katere konvencija prične 10. t. m., je rekel, da so bila cenzurirana celo pisma Wilsonovega kabineta. Po izjavi Rypinsa je bila

pošta vsakega vladnega uradnika pregledana v vojnem času po vojaku. Rypins je bil sam nastavljen v tem biroju in izjavlja, da je bilo med pismi pregledano tudi pismo Breckenridge Longa, tretjega državnega podtajnika.

"Odprl sem pisma, kajti ljudje, ki so mi ukazali, da naj to storim, so imeli bajonete na svojih ramah," je rekel Rypins.

NE NOSITE ZAKLADOV ZA SVOJIM PASOM.

Baton Rouge, La. — M. B. Cotton, finančni tajnik kristjanske cerkve, je poveril \$125 cerkvenega denarja. Sodišče ga je obsodilo na jetniško kazen od enega do pet let.

PROFESOR VIDI POTREBO TRETJE MEŠČANSKE STRANKE.

Urbana, Ill. — Profesor E. C. Hayes, ki predava sociologijo na illinoiski univerzi, je izjavil na svojem predavanju, da je živa potreba tretje meščanske stranke. Dejal je, da dežela potrebuje napredek. Konzervativci se preveč brigajo za svoje interese, radikalci so pa preradikalni za to, da se po njegovem mnenju na mestu, da se ustanovi tretja meščanska stranka, ki pojde z duhom časa naprej.

CESTNOŽELEZNIŠKI USLUŽBENCI SO SPREJELI PONUDBO.

Aurora, Ill. — Cestnoželezniški uslužbenec, zaposlen pri Aurora, Elgin in Chicagu železniški družbi, so sprejeli kompanijsko ponudbo. Za sprejem ponudbe je bilo oddanih 303, proti pa 88 glasov. Po novi pogodbi se meza poviša največ za 27 odstotkov.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Julija 1-20) pomeni, da vam naročnik poteka na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljena, kar ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošljite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Vsled draginje papirja smo povišali naročnino, od 1. julija, t. l. naprej.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za Evropo stane za pošlita \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tehnik stane za Evropo \$1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ŠIFKARTA IZ TRSTA V NEW YORK STANE SAMO \$30.00

Najmanjša svota, kar računajo agentje za karto iz Trsta do New Yorka je \$88.00. Če hočete dobiti svojo rodbino ali prijatelje iz starega kraja v Ameriko, obrnite se za pojasnilo in potrebne listine na

MATIJA SKENDER

javni notar za Ameriko in stari kraj.
5227 Butler St., Pittsburgh, Pa.
Prihranil vam bo denar. — On je za narod, narod je za njega.

Ali Prebavite Kar Zavžite?

Ne kar zavžite, ampak kar prebavite, je blagodejno vašemu sistemu.

Dober, zdrav tek in pravilno delovanje probavnih organov bo rezultat, če vzamete

Severov Esorka

Dobro za ljudi, ki se ne morejo gibati. Zelo priporočljivo za slabotne in nežne osebe. Pravilna tonika za ostarele ljudi.

Cene 75c in 3c davka, ali \$1.50 in 6c davka.

Pri lekarjih ali pišite na

W. F. Severa Co. Cedar Rapids, Iowa

Velika skupina naših rojakov se bode vrnila v domovino pod pokroviteljstvom in v spremstvu posebnega vodje.

Lastnik jugoslovanske banke, Henry C. Zaro, bode v kratkem poslal v domovino veliko skupino naših rojakov, kateri bodo potovali v spremstvu in zaščiti posebnega vodnika, kateri jih bode spremljal iz New Yorka v Evropo. Njegova dolžnost bode, da skrbi tekom potovanja za njihovo prtljago in da vse potnike banke Henry C. Zaro zavaruje glede nevarnosti in nevarnosti od časa, ko oni ostavijo ameriško obalo do tedaj, da pridejo oni do kraja. Vsakdo, ki želi potoovati s to skupino potnikov, naj takoj piše jugoslovanskemu bankirju Henry C. Zaro.

SPREMLJANJE POTNIKOV IZ STAREGA KRAJA V AMERIKO.

Posebni zastopnik naše banke je že odpotoval v Evropo, kjer bode storil vse potrebno, da dovede Vaše sorodnike in znanke v Ameriko. Ves denar, katerega pošljete Vašim ljudem v stari kraj, bode on izplačeval. Radi tega naj vsi oni, kateri žele, da pridejo njihovi svojci v Ameriko in ki žele njim poslati denar tako, da slednjega sigurno in v najkrajšem času dobe, naj se zaupno obrnejo do našega državno pooblaščenega bankirja Henry C. Zaro.

POŠILJANJE DENARJA V STARI KRAJ.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pošilja denar v staro domovino po brzojavu in po pošti po najnižjem dnevnem kurzu in pod jamstvom.

MENJANJE DENARJA.

V naši banki je vedno v zalogi velika količina vsakovrstnega denarja v zlatu, srebru in papirju, katerega je dobiti po najnižji ceni.

LIBERTY BONDI.

Ti bondi se pri nas kupujejo in za nje se dobi najboljše cene. Mi jih tudi sprejemamo, kakor plačilo za parniške listke.

PREDUJMI.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pomaga tudi našim rojakom pri izplačevanju njihovih terjatev, kakor tudi pri iztirjanju njihove plače.

POTNE LISTINE.

Pri nas je nastavljen poseben uradnik, katerega dolžnost je pomagati vsem v stari kraj se vračajočim potnikom pri nabavi potrebnih potnih listin in dovoljenj. To se izvrši hitro in brezplačno.

Pridite ali pišite za vse, kar potrebujete.

HENRY C. ZARO, bankir
39 Cooper Square, 3rd Ave., Corner 6th St.
NEW YORK CITY.

Pošljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvaško, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarako in Rumunsko. Jamčimo za vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.

KASPAR STATE BANK
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Kapital vloge in
profiti znašajo
blizu \$9,000,000.

Slovenska Narodna

Podpora Jednota.

Ustanovljena 2. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

Predsednik: Vincenz Cuhlar, podpredsednik: Anton Frank, Stan 140, Cantonburg, Pa., sodni gl. tajnik: Math Turk, tajnik bolniškega oddelka: Paul Burger, sodni gl. blagajnik: Frank S. Tavchar, upravni gl. glasilca: Filip Godina.

POROTNI ODSEK.

John Underwood, predsednik, 408 May St., Springfield, Ill., Martin Schenker, Stan 276, Barabara, Ohio, Jos. Radlich, Stan 432, Smithton, Pa., Frank Scharf, 5000 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Burger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VZHOJNO OKROŽJE: Rudolf Pletersich, Stan 432, Smithton, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Scharf, Stan 104, Green, Kansas, in jugovzhodno: Leo Kuhn, Stan 348, Gilbert, Minn., in severozahodno.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 1817 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrosi 418 Pierce St., Eveleth, Minn., Jos. Kalan, 1907 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenz Cuhlar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitelni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 5124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trécl, Stan 181, Lawrence, Pa. Joshe Owen, 548 Engelwood, Detroit, Mich. Jos. Shuk, 1101 E. 82. St., Cleveland, Ohio. Mary Udevit, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill. Vrhovni Zdravnik: Dr. P. J. Kern, 6908 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": John Petrovič.

POZORI! — Korespondenca s gl. oddelki, ki deluje v glavnem uradu, se vrši tako: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika in na banke: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORN SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote: Vse pošiljke: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vse prihodnje gl. poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj. Vsi prihodnji na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 408 May Street, Springfield, Ill. Vse prihodnje posle uredništva glasilca se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vse dopise in drugi spisi, uprosila, spleti, naročila in spleti vse, kar je v zvezi s glasilcem jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

BANKA EMIL KISS

vstanovljena 1898.—državno nadzorovana)

pošilja denar hitro, zanesljivo in pod jamstvom na vse kraje po najnižji dnevni kurzi in je ena prvih bank, ki je dosegla izplačilo vseh Vaših pošiljatev v stari domovini. — Izdaja bančne nakaznice, (Drafts) in pošilja hranilne vloge na vse zanesljive denarne zavode v domovini.

Sprejema hranilne vloge, plačuje 4% obresti ter izplačuje vloge brez odpovedi.

Kupuje, prodaja in menjuje denar po najnižji dnevni borzni ceni.

Izvršuje točno, vestno in najceneje vse pravne in notarske zadeve.

Prodaja "šifkarte" za vse parobrodne družbe po izvršnih cenah in vam zamore urediti vse potrebno, da dobite svojce iz stare domovine v Ameriko.

Kdor želi potovati v stari kraj, stori najbolje, da si TAKOJ zaara prostor, ker s tem si prihrani nepotrebne čakanja in stroškov. Za sedaj zamorete dobiti prostore na sledečih ladjah:

NEW YORK—TRST:

"ROMA" 10. julija \$ 90.95
"RELVIDER" 15. julija 150.00
"PRESIDENT WILSON" 27. julija 150.00

NEW YORK—HAVRE:

"LA SAVOIE" 3. julija \$76.50
"LA LOIRINE" 10. julija 76.50
"LA TOURNAINE" 13. julija 76.50

Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite osebno ali pisмено na stari in priznanja vredno tvrdko

EMIL KISS

133 Second Ave., vogel 8. St.,
NEW YORK, N. Y.

Najceneje in najhitreje

pošiljanje denarja v stari kraj, se obavlja potom čeka (draft).

VSE KAR JE POTREBNO JE TO:

Mi vam pošljemo ček in vi ga sami pošljete naslovljencu, in on pa kadar ta ček dobi, gre enostavno do najbližnje hranilnice, banke in tam dobi denar za ček.

Ceke izdajamo na vse velje banke v Jugoslaviji. Pošljamo denar tudi potom in brzojavno. Naša cena je vedno najnižja. Pošljamo denar tudi v domovino za vloge v hranilnice zla vse za vse hranilnice v Jugoslaviji, ter doblimo za vas ugodno knjižnico v kratkem času.

Prodajamo parobrodne listke za vse proge. Našim potnikom preskrbimo vse potrebne listine brezplačno. Vam preskrbimo soročnike iz starega kraja v Ameriko, ter opravljamo vse notarske posle kot: uradne spise, pooblastila, pogodbe, i. t. d.

Pridite osebno, ali pa nam pišite za pojasnila.

NEMETH STATE BANK

JOHN MEMETH, president.

10 E. 22nd St.

New York, N. Y.

NOVICE IZ JU-GOSLAVIJE.

KATOLIŠKI SAMOSTAN NA TELOVO.

Vtihatapljenje orožja iz Bavarske v Inomost.

"Volkszeitung" v Inomostu poroča, da je prav med procesijo Rešnjega telesa, v kateri je bil tudi znani deželni svetnik dr. Steidle kot bogu vdan pobožnjak, ki sodeluje za reakcionarni preobrat v Avstriji, pridrvelo več bavarskih vojaških avtomobilov po ulici proti mostu, ki jih je naročil pobožni svetnik. Straža ustavi avtomobile, ker je šla mimo procesija. Ko je minila procesija, se je odpeljal en avtomobil dalje proti Unterintalu, drugi pa so zadržali po mostu proti "blagoslovljenemu" samostanu Witten, kjer so zapeljali na dvorišče.

Bavarski vojaški avtomobili so bili zvrhoma obloženi z vsakovrstnim morilnim orožjem; puškami, minijami in ročnimi granatami. Streljivo je daroval eden izmed dr. Heimovih ljudi v imenu prestolonaslednika Ruprehta za ljudske sloje na Tirolskem, ki ne priznavajo monarhizma.

Gospod dr. Steidle je v procesiji pač prošil svojega boga, da bi dar spravili v monarhistični arsenal v samostanu Witten in molil pa tudi vsak dan, da bi prišla ura, ko bo mogel darovati svinec Tirolcem, ki se ne morejo sprijazniti z mislijo o malem nemškem kraljestvu.

Dalje poroča list: Ponoči od 5. na 6. junija je prišel enako obložen avtomobil v Imst. Razloženo je bilo petnajst stroje, puške, revolverji in pripadajoča municija. To orožje so spravili večinoma pri knezu Walehu, kar ta ni mogel skriti je skril njegov tovariš Oberwitzer. Orožje je iz zaloge nemške državne brambe.

Na vprašanje koliko pušk je bilo razdeljenih med kmete, je odgovoril deželni glavar Schraffl nedavno na shodu v Neustiftu v Stubajski dolini. Povsem odkrito je povedal, da je doslej razdeljenih 50.000 pušk z municijo in mnogo strojne v deželi.

Da, da revolucionarji, ki pravijo, da je vsaka oblast od bogat

Bosanski kmetje zapuščajo klerikalno stranko. Za razporeženje med bosanskimi kmeti, dosedanjimi pristajali klerikalne "bosanske težaške stranke" v Bosni, je znatno, da trumoma zapuščajo to stranko. Krajevna organizacija te klerikalne stranke v Tomajevu v Bosni je vodstvu stranke v Sarajevu že sporočila izstop iz stranke, ker je klerikalna stranka v vladi nastopila zoper pravilno rešitev agrarne reforme (zoper § 6. in 7.). Zgledu te organizacije bodo sledile še druge. Klerikalci so s tem, da so nastopili zoper interese malih najemniških kmetov v Bosni, ki naj bi dobili zemljišča, izgubili med bosanskimi kmeti ves ugled.

Zaradi ropa na 18 let obsojen. Pri zadnji porotni razpravi je bil 26 letni brezposelni mizarski pomočnik Jože Gorjane iz Rožne doline obsojen zaradi budodetstva ropa na 18 let težke ječe. Ko je dne 15. januarja t. l. zvečer gorelo gospodarsko poslopje posestnika Janeza Trobea na Črnem vrhu pri Polhovem gradu, je okoli polu 10. zvečer stopil v pol ure od tam oddaljeno hišo Janeza Trobea v vojaško oblečen, s puško oborožen visok človek ter z namerjano puško zavpil nad starko Jero Trobea: "Denar ali smrt!" starka mu je izročila 14.000 K; Gorjane rop taji in dokazuje, da je bil usodni večer na stanovanju v pokojnega železničarja Kuclerja. Tri priče: Antonija in Amalija Potočnik ter Martina Kusler potrjujejo pod prisego, da je bil Gorjane dne 15. junija v istem času pri Kuclerju, na kar se dobro spominjajo na okolnost, ker je Antonija tisto popoldne kupila "Večerni list" in drugi dve pričeli na to, da ga je čitala na Kuclerjevem stanovanju. — Priča Jero Trobea pa nasproti tem izpovedim z vso gotovostjo zatrjuje, da je bil Gorjane oni ropar. Nastal je napet in senzacionalen trenutek. Državni pravdnik Treznjak predlaga, da se tri priče Antonija Potočnik, 14 letna Amalija Potočnik in stara Martina Kusler takoj izroče preiskovalnemu sodniku v preiskavo zaradi krivega pričevanja. Parniki so na to

res na ukaz predsednika porote odvedli vse tri priče pred preiskovalnega sodnika. Porotniki so krivdo ropa soglasno potrdili. S tem procesom so bile porotne razprave zaključene. O vestnostni porotnikov se bo pisalo. Vršili so svojo dolžnost v zadovoljstvo merodajnih krogov. Zanimiva je statistika sodb. Ta porota ni poznala sentimentalnosti, ob vsem zasledanju je bila le ena oprostilna sodba.

Podržavljenje trgovske šole v Ljubljani. Bivši deželni odbor kranjski je ustanovil leta 1908 Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani, ki je obsegala v začetku deški oddelek in Zadržno šolo ter se je leta 1913 toliko razširila, da se ji je priključil tudi poseben deški oddelek. Absolventje in absolventke šole so dokazali v svojih praktičnih poklicih, da dosega šola docela svoj namen. V tekočem šolskem letu obsega šola 7 razredov z 250 učenci in učenkami. Šola je vzdrževala dežela Kranjska. Ker je prešla uprava bivše dežele Kranjske v državno upravo, je prevzela država z budgetnim letom 1920—21 tudi Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani in v svojo upravo ter jo je izpremenila v Državno dvorazredno trg. šolo. Pridržala je vse dosedanje učiteljske moči in je izročila vodstvo dosedanjemu ravnatelju Jos. Gokalu.

Pomanjkanje kruha na Reki. Reka, 15. Na Reki je nastala v zadnjih dneh kriza radi dobave kruha. Peki so namreč napovedali radi povišanja plač stavko, Italijanska časopisje hoče to popolnoma gospodarsko vprašanje izraziti v svoje namene. Italijanska časopisje piše, da so temu krivi jugoslovanski pekovski pomočniki, ki menda zahtevajo 5-urni delavnik in dnevno plačo 15 lir. Italijanski tisk hoče na ta način upravičiti pomanjkanje, ki ne obstoja samo na Reki, temveč se pojavlja po vsej Italiji.

Z dežele. Čitam "Naprej", ali v njem pogrešam večkrat mayskaj, kar bi se moralo povedati na javnosti. N. pr. veriženje in tihotapstvo je razvito po deželi. A kje? V Žireh, na Črnem vrhu, v

Horjulu, na Vrhniki itd. Ako pogledamo: kakšen in čigav duh vlada oziroma je doslej vladal v gori imenovanih krajih, vemo, da je bil to klerikalni duh, da so v teh občinah bili gospodarji vedno klerikalci. Ako beremo: Antonija Suštersi iz Vrhnike je bila obsojena na 100 K kazni in en dan zapore. Marija Lenakšič z Blatne Brezovice na 100 kron in en dan zapore ali Jožefa Turk z Vrhnike na 10.000 K globe in en mesec zapore ali Marija Kavčič z Vrhnike na 3000 K globe in en dan zapore ali Matevž Govekar iz Švare pri Žireh na 500 K globe in en mesec zapore itd. itd. — nepregledna vrsta jih je — vemo, da so to samo klerikalne volilke in klerikalni volilci. Kakšne morale so se morali ti ljudje leta in leta učiti in kakšen pouk so morali vsprejemati od svojih klerikalnih učiteljev, kažejo iz strahovite kazni. Vzemimo drug slučaj: Urška Robežnik, žena I. vana Robežnika, odličnega prvaka klerikalne stranke z Vica, je bila te dni obsojena radi prodaje zaplenjene moke na en mesec dni zapore in na 2000 K globe. Klerikalno-pobožna žena — kje je njena moralna? — ali pa; trgovci Leben iz Polhovga Grada, — iz občine, kjer ni pri nobeni volitvi noben drug dobil glasu kot le klerikalci — je bil obsojen na en teden dni zapore in 100 K kazni, ker je dražil petroleje. Ali: Josip Šuligoj iz Klerikalne Presejke je bil obsojen zaradi uvajanja cen na 1000 K kazni, na teden dni zapore. . . O, sado-pobožne klerikalne vzgoje, kako sramotni ste! — In "Slovenec" si upa še pisati kaj sramotnega o poštenu socialno demokrati stranki? Ljudje — glejte in strmite!

Pomanjkanje časopisnega papirja na Hrvaškem. Hrvatsko časopisje že dolgo časa trpi na pomanjkanju papirja. Nekateri listi izhajajo skoro vsak dan v drugačni obliki.

POTOP.

Zgodovinski roman.

Spisal H. Sienkiewicz. — Poslovni Podravske.

(Nadaljevanje.)

Ko je dospel Kmitie v Belo, je mislil samo na to, da bi ga ne spoznali častniki, ki so slišali Radzivila ter sedaj prestopili k Sapiehi in ga razsekali s sabljami, predno bi imel čas zaklicati: "Gospod, reši me!" Tako so se sovražili njegovo ime na Litvi.

Pač pa mu je služila v tolažbo okoliščina, da se je med tem zelo izpremenil. Pred vsem drugim je zelo shujšal; vrhu tega pa je imel na licu brazgotino od Bogoslavove kroglice; končno pa je nosil sedaj dovolj dolgo brado ter si vihal brke kvišku, vsled česar je bil dokaj podobnejši kakemu Angležu, kakor pa poljskemu plemiču.

Ako le takoj ne nastane hrup proti meni po prvi bitki me bodo že drugače sodili", si je mislil Kmitie, ko je jezdil v Belo. Bil je že mrak, ko je dospel tje. Takoj je prošil za vstop k vojvodi, kateri ga je milostljivo sprejel kot nositelja kraljevega pisma.

"Pošljamo vam našega najzvestejšega služabnika," je pisal kralj, "katerega imenujemo sedaj od časa oblege Čenstohne velikega Hektora in kateri nam je rešil življenje ob času našega prehoda čez gore. Prosim vas, vzemite ga pod svojo posebno pokroviteljstvo ter ga branite vsakih razžaljenj. Njegovo pravo ime nam ne znano, kakor tudi vzroki, ki so ga prisilili služiti pod tujim imenom; radi tega ga nihče ne sme dolžiti kakršnihkoli spetek."

"A čemu služite pod tujim imenom?" ga vpraša vojvoda.

"Radi tega, ker sem razbojnik ter pod pravim imenom ne morem nabirati vojakov."

"Toda čemu ste jih nabirali, ko pa imate že Tatarje?"

"Ker ne škoduje večja moč."

"A čemu se imenujete razbojnika?"

"Ker vstopam pod vaše zapovedništvo in vašo varstvo, torej vam tudi razodenem vse, kakor lastnemu očetu. Pravo moje ime je: Kmitie."

Vojvoda se umakne za par korakov.

"Kateri je obljubil Bogoslavu, vjeti kralja ter mu ga bodisi živega ali mrtvega spraviti v roke?"

Na to vprašanje pove Kmitie vojvodi vse, kako je bilo in kaj je Bogoslava ampotilo, da je raztrosil to izmišljotino.

Vojvodanu je verjel, a to tem raje, ker je potrebovalo kraljevo pismo resnico njegovih besed. Sicer pa je bil vojvoda tako vesel njegovega prihoda, da bi bil pritiskal celo največjega svojega sovražnika v tem hipu na svoje srce. Zlasti so ga razveselile v pismu naslednje kraljeve besede:

"Ne glede na to, da bi litovska bulava po smrti vojvoda vilenskoga imela biti po običaju oddana njegovemu zakonitemu nasledniku samo na zboru, vendar izročamo v sedanjih nenavadnih okoliščinah, ne da bi se izneverili tem običajem, radi blagra poljske ljudovlade in radi vaših zaslug, to bulavo vam, svojemu udanemu služabniku, in upamo, ako nam Bog da doživeti mir, da ne izreče na bodočem zboru niti jeden glas ugovora proti naši želji in naše ravnanje najde odobravanje v očeh vse drage nam ljudovlade."

Sapieha je zastavil, kakor so govorili svojemu anknju ter prodal poslednjo srebrno žlico, kar pomeni, da ni služil domovini radi ugodnosti slave. Toda seelo najnesobičnejši človek rad vid da se cenijo njegove zasluge ter se mu poplača jo s hvaležnostjo. Radi tega se mu je zasvetilo od veselja lice in Sapieha je bil pripravljen, učiniti za kralja vse, kar mu je le mogoče.

"Ker pa sem po kraljevi volji postal sedaj hetman", je dejal Kmitie, "torej spadaj sedaj pod mojo sodbo in tudi najdeš varstvo. Sedaj imamo tukaj črnovojnike, vsled česar utegne kmalu nastati truš; radi tega ti naročam, ne zahajaj jim pred oči, dokler jaz ne izpregovorim z vojniki ter te ne očitim Bogoslavovega obrekovanja."

Kmitie zahvali prisrčno vojvodo ter jame takoj govoriti o Anici Krasenski, katero je pripeljal s seboj v Belo: Ker je bil hetman dobre volje, torej zakliče veselo:

"Kaj čuden človek je ta Zamojski! On sedi tam sestro za ozidjem kakor pri Bogu za peče, pa si misli, da zamore vsakdo razpeti krila svojega kontuša ter se greti kakor doma pred pečo. Jaz sem spoznal rod Podbijetov, kajti bili so sodniki Brestovških, Brestovski pa moji. To je res orjaško imetje in dasi je potihnila vojna s septentrijotami za trenutek, vendar se oni še nahajajo v tem kraju. . . Splošno znano pa je, kako stoj sedaj stvar s sodnijami. Kdo se bo sedaj trijoti za trenutek, vendar se oni še nahajajo pobrinili za deklico? On je res povsem zmoran. Jaz imam tu na vratu Bogoslava, osatvo ter se ukvarjam z habami."

"To ni baba, marveč višnja", odvrne Kmitie, "Sicer pa je meni vsejedno! Zapovedali so mi jo odpeljati in jaz sem jo odpeljal; zapovedali so oddati in jaz jo zdravo oddam."

MALI OGLASI

Classified Advertisements

Premogarje potrebujemo

Odpri smo nov premogorov z visokim premogom in izvrstno urejenim delovnim stanjem. Vedno dovolj železniških voz na razpolago, prilika za prilažiti dobro plačo. Rudnik je prav v bližini Auburna, Ill., sicer pa lahko stanujete tudi v Springfieldu, Chat-ham ali pa v Auburnu, Ill. Illinoiski železniški vozni sistem, ki se vstavi vprav blizu rudnika. Stalno delo za več let. Priglasite se na: Panther Creek Mines, Springfield, Ill., ali pa direktno v rudniku.

POTREBUJEMO

MESARJE in izučene delavce te stroke za delo v kleti in pri klobasah ter navadne delavce. Oglasite se pri:

310 N. Green Street

AGAR PROVISION CO.

POTREBUJEMO

25 prodajalcev delnic. Pišite na R. W. Hodson, West Newton, Pa.

PRESIDENT WILSON

odpluje 27. julija in vzame vse zaboje od tvrdke

ŠTRUKEL & HORAK,

European Trading and Export Company,

88 Ninth Ave., New York.

VSI ZABOJI, KI JIH DOBIMO DO 25. JULIJA BODO ODPOSLANI S TEM PARNIKOM.

Cena 14c od funta, teža zaboja do 1000 funtov.

POŠLITE TAKOJ SVOJIM, KI POTREBUJEJO VAŠO POMOC.

Tukaj se vam nudi naša ugodna prilika

Ravno ona prilika, ki ste jo čakali! Da si kupite zemljišče (lot) v rastočem mestu Leavittsburg, Ohio, kjer so nove gumijeve tovarne, nove jeklene tovarne, prilika, da pastane eno velikih industrijalnih mest v državi Ohio.

OB TI VELIKI RAZPRODAJI VAM NUDI

Mr. William Felder od The Trumbull Realty & Development Co., velik s prostim vstopom piknik in zabavo na zemljišču te družbe v

LEAVITTSBURGU V NEDELJO, DNE 18. JULIJA, 1920

Posebni vlak bode peljal iz P. & L. postaje, Pittsburgh, Pa., ob 11:00 uri dopoldne (nov čas) ali 10:00 uri (stari čas).

Jedila, pijača in godba vsem prosto. Ako je kateri od vaših prijateljev privolji iti z vami, vzemite ga seboj.

Ako ste pripravljeni pomagati samem sebi, tedaj gotovo se odločite da greste pogledat ta piknik in se nedvomno kupite eno loto v tem novem okraju mesta, ki ima vse polno znamenj, da bode nov Akron ali pa drug Gary. Obe ti dve mesti pred par leti so še bili kar je Leavittsburg danes. Glejte kakšni sti danes, kako je industrija razvila obe mesti.

Nekaj najboljših zemljišč (lotov) smo dali nalašč na stran za predajo na dan piknika. Pridite pripeljate seboj vaše prijatelje in kupite si vsaj eno teh zemljišč.

Da pa bomo točno vedeli za število ljudi, ki bodo prišli tja, se vas uljudno prosi, da izpolnite ta priloženi kupon in ga nam pošljite po pošti takoj na naslov:

THE TRUMBULL REALTY & DEVELOPMENT CO.

310 Union Bank Bldg. PITTSBURGH, PA.

Mr. William Felder, Trumbull Realty Development Co., 310 Union Bank Bldg., Pittsburgh, Pa.

Jaz se udeležim v nedeljo dne 18. julija, za vašo PROSTO vstopnico in pa PIKNIK v Leavittsburgu, Ohio.

Ime

Ulica

Mesto

Seboj pripeljem prijatelja.